

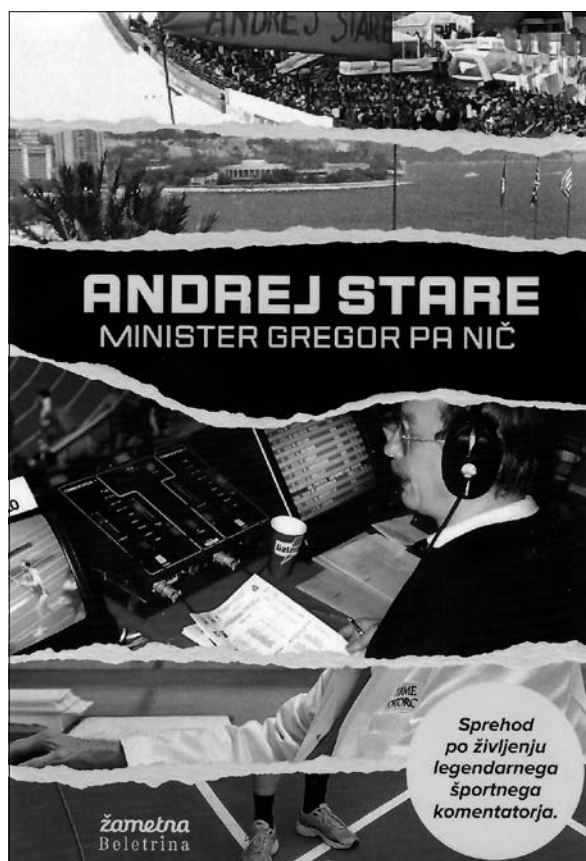
Športni komentator v knjigi

Andrej Stare: Minister Gregor pa nič : avtobiografija. Ljubljana: Beletrina, 2025. 226 strani.

Andrej Stare je večini Slovencev znan obraz. Kontroverzna osebnost, ki jo eni obožujejo, drugim pa gre na živce, je že kakšno dobro leto v pokoj, njegov poklicni odhod pa je pospremil izid avtobiografije.

Biografij športnic in športnikov smo se v tej rubriki že večkrat lotili. Njihovo število vsako leto narašča, saj postajajo biografije del gradnje celostne javne podobe vrhunskih športnikov. Skozi življenjske zgodbe namreč ti ponujajo surovino za oblikovanje aktualne podobe ljudskih junakov, hkrati pa so stranski produkt sodobnega športa, ki pripomore k njihovi monetizaciji. V nasprotju z njimi pa so se zapisanih življenjskih zgodb doslej redko oprijeli športni komentatorji – nepogrešljiv element, ki pred očmi publike soustvarja športne zgodbe. Komentatorji ostajajo vedno v senci športnikov, a so obenem ključni del športnega sveta in zato je izid biografije športnega komentatorja Andreja Stareta toliko bolj dragocen. Njegov pogled je pomemben kamenček v mozaiku razumevanja celostne športne in družbene zgodovine, saj komentatorji niso le spremljevalci dogajanja, temveč ga tudi soustvarjajo, oblikujejo in interpretirajo iz zakulisja, v tesnem stiku s športniki, trenerji, organizatorji... Njihove zgodbe so sicer še en subjektiven, a nadvse pomemben vir, ki zgodovini omogoča razumevanje celovite slike. Športna zgodovina namreč ni zgolj zgodba športnikov, kot jo pogosto vidi javnost, temveč preplet družbenih odnosov, ki se odvijajo v športnem vsakdanjiku.

Avtobiografija Andreja Stareta Minister Gregor pa nič pa ni le nizanje dogodkov, temveč tudi njegov poskus obračuna s preteklostjo. Avtor odkrito predstavi svojo plat kariere, ki se je končala

z grenkim priokusom. Po eni strani je tu močno v zaključku zaznati predvsem razočaranje, da se dolga kariera steče v zagovarjanje lastnega konca, po drugi pa je zagotovo od avtorja povsem pošteno, da si vzame prostor za razlago lastnega vidika. Ker so dogodki ob slovesu od komentatorskih kabin še relativno sveži, je razumljivo, da jih izpostavlja močneje, kot bi jih verjetno čez nekaj let. Odmik z distance bi verjetno ponudil in predvsem izpostavil še več anekdot in tudi verjetno bolj poglobljenih zgodb, ki so zaznamovale dolgo kariero. Sam avtor sicer v uvodu tudi jasno zapiše: »Vse, kar se dogaja med ljudmi, ni za na papir,« a vendarle je škoda, da ostaja s knjigo in predvsem njenim koncem toliko občutka grenkobe. Njegova kariera je bila namreč polna soočanja z neponovljivimi (športnimi) dogodki, ki so bili odmevni zaradi izjemnosti in prelomnosti ter njihovega zrcaljenja skozi spremenjajočo družbo.

Stare je bil namreč komentator več kot štiri desetletja – od časov, kot sam pravi, je bil dostop do uredništva RTV Ljubljana rezerviran za režimsko preverjene kadre, ki bi šport morali držati in razvijati kot del ideologije in nacionalne identitete, do

časa, ko je šport vedno bolj le še sredstvo komercialnih interesov. V tem kontekstu Stare večkrat poudari, da je celo kariero ostajal zvest javni radioteleviziji.

Knjiga je zasnovana kronološko. Avtor (rojen 1955) se predstavi tudi osebno, razkrije družinsko poreklo – v njem se pretaka tudi »modra« kri Windischgrätzov – ter odnose z ljubečo mamo in bolj kontroverznim očetom. Piše tudi o svojem sinu, uspešnem avto-moto dirkaču, manj pa razkriva odnose z ženskami, čeprav gre jasno zaznati, da so bile pomemben del njegove življenjske zgodbe in sprememb.

Stareta je zaznamovala tudi dvojnost poklicev – zdravnika in komentatorja. S tega vidika zapisi presegajo zgolj športno kroniko in so zanimivi tudi v širšem kontekstu. V knjigi Stare opisuje številna potovanja, olimpijade in svetovna prvenstva, dogodivščine s stadionov in dvoran nekdanje Jugoslavije. Opravljal je tudi delo svetovalca Mednarodnega olimpijskega komiteja. Razkriva tudi delček svoje boemske plati, a hkrati izpostavlja veliko predanost medicini in športu. Njegova sistematičnost se kaže v znamenitih zapiskih rekordov, ki jih hrani pri sebi pa tudi v raziskovanju športne zgodovine, kjer je prelistal številne stare časopise in gradiva ter jih vpletal v svoje zapiske, posledično pa tudi v žive prenose.

Stare je neizbrisno zaznamoval nogomet, atletiko, hokej na ledu, predvsem pa smučarske skoke, ki jih je komentiral od leta 1997. Njegov zadnji prenos je bila ekipna tekma v Planici leta 2024. Sam konec komentatorske kariere označuje kot neupravičen odstrel, a knjiga po izidu ni sprožala novih afer. Bržkone tudi vsem ustreza, da se vrednotenje njegove karierne vloge prepusti času. Brez dvoma

je bil njegov slog komentiranja zelo prepoznaven: mešanica enciklopedičnega pristopa, bogastva podatkov in subjektivnih sodb. Pogosto ni skrival navijaštva, kar je bilo za staro šolo komentiranja športnih tekmovanj skoraj greh. Prav s tem je Stare v veliki meri dodajal k procesom »demokratizacije« športnega komentiranja in ga bolj neposredno približal publikli.

Pričakovanja pred izidom avtobiografije so bila brez dvoma prav zaradi njegovega osebnega pristopa velika in prav zavoljo njemu prepoznavnega sloga podajanja in opisovanja živih dogodkov so njegovi privrženci bržkone pričakovali tudi v zapisani besedi več neposrednosti. Navajeni poslušanja iskrih sodb o sodnikih in režiserjih prenosov, so pričakovali več dinamike in barvitosti pripovedovanja. Spontanost skozi prenose je bila njegova dodana vrednost, ki ga je skozi različne zdrse tudi naredila bolj legendarnega od drugih kolegov (na primer z razkrito epizodo branja športnih poročil v TV Dnevniku in novico o tekmovanju v »hitrostnem dr(s)kanju«). Skozi dolge žive prenose je s partnerji v komentatorskih kabinah z živahnimi in zelo subjektivnimi dovtipi spreminjal svet in pričakovanja do komentatorjev. V sodobnem času se namreč slednji ne ukvarjajo le z opisovanjem dogajanja, ampak poskušajo s ciljem dramatizacije pogosto nepredvidenih dogodkov dvigovati ritem in privlačnost dragocenega časa, ki ga publika preživlja z njimi. V zapisani besedi pa ostaja očitno dovolj časa, da se ugrizneš v jezik in zapisane črke v premisleku zлагаš v manj neposredno in tišjo pripoved z več poudarka iz težnje do kronološke in nepristranske zgodbe. Toda ta zgodba je vseeno osebna in zato konec koncev z vidika (športne) zgodovine zelo dragocena.

Borut Batagelj